

आदिम जमाती विकास कार्यक्रमांतर्गत
मंजूर "Providing assistance for
vegetable sell mobile van and
temporary shelter " या योजनेच्या
मार्गदर्शक तत्वांना मंजूरी देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: आदिम-२०१९/प्र.क्र.५६/का-१९
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
तारीख: २४.०६.२०१९

संदर्भ-

१. आदिवासी विकास विभागाचे पत्र क्र.केंद्रिय-२०१५/प्र.क्र.०९/का.१९,दि.०६.०८.२०१६
२. जनजाती कार्य मंत्रालय,नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.F.No.११०२२/१८/२०१२-NGO (PTG) ,
दि.१४/०३/२०१७
३. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: आदिम -२०१७/प्र.क्र.०४/का.-१९,दि.२१.०३.२०१७
४. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: आदिम -२०१७/प्र.क्र.०४/का.-१९, दि. २६/०५/२०१७
५. आयुक्त ,आदिवासी विकास,नाशिक यांचे पत्र क्र. आदिम२०१६ ७/ प्र.क्र.२५(१७) /मो.व्हॅन/ का.०५(३)/
२८७०दि.०२.०५.२०१९

प्रस्तावना -

राज्य शासनाच्या संदर्भ क्र. १ वरील पत्राद्वारे आदिम जमाती संरक्षण तथा विकास या कार्यक्रम या योजनेखाली सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षाकरीता प्रस्ताव केंद्र शासनास सादर करण्यात आले आहेत. सादर प्रस्तावांच्या अनुषंगाने केंद्रशासनाने एकुण रु. २०७७.०० लक्ष इतका निधी संदर्भ क्र. २ वरील पत्राद्वारे मंजूर केला आहे. यापैकी रु. १९००.०० लक्ष निधी आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना संदर्भ क्र. ३ वरील शासन निर्णयान्वये वितरीत केला आहे. उर्वरित रु. १७७.०० लक्ष निधी संदर्भ क्र. ४ वरील शासन निर्णयान्वये आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना वितरीत केला असून Providing assistance for vegetable sell mobile van and temporary shelter या योजनेकरिता निधीच्या मर्यादेत खर्च करण्यास शासनाची मान्यता प्रदान करण्यात आलेली आहे. सबब, आदिवासी भाजीपाला उत्पादक गटामार्फत संकलित केलेला भाजीपाला प्रत्यक्ष ग्राहकापर्यंत पुरवठा करून उत्पन्नवृद्धी हा उद्देश विचारात घेवून , आयुक्त ,आदिवासी विकास,नाशिक यांनी संदर्भ क्र. ५ वरील पत्राद्वारे सादर केलेल्या Providing assistance for vegetable sell mobile van and temporary shelter या योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांना मंजूरी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय-

आदिवासी भाजीपाला उत्पादक गटामार्फत संकलित केलेला भाजीपाला प्रत्यक्ष ग्राहकापर्यंत पुरवठा करून उत्पन्नवृद्धी,रोजगारनिर्मिती व विपणनव्यवस्थेचे बळकटीकरण व्हावे म्हणून Providing assistance for vegetable sell mobile van and temporary shelter ही योजना आदिवासी विकास विभागामार्फत राबविण्यासाठी रुपये १७७.०० लक्ष इतका निधी खर्च करण्यासाठीच्या मार्गदर्शक सूचनांना या निर्णयाद्वारे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट क्रमांक १ नुसार मंजूरी प्रदान करण्यात येत आहे.

२. सदर योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतूदींच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही करण्यात यावी. सदर योजनेच्या अंमलबजावणी प्रक्रीयेमध्ये काही बदल किंवा सुधारणा करण्याचे अधिकार सनियंत्रण समितीस राहतील.

३. सदर योजनेच्या कामाचा अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह प्रकल्प कार्यालयामार्फत आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना सादर करावा.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०६२४१७२३०२८७२४ असा आहे .हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रकाश वाजे)
कार्यासन अधिकारी

प्रत,

- १) मा.मंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव ,मंत्रालय,मुंबई
- २) मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) प्रधान सचिव,आदिवासी विकास,मंत्रालय,मुंबई
- ४) आयुक्त,आदिवासी विकास,महाराष्ट्र राज्य,नाशिक.
- ५) सहसचिव,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई.
- ६) उपसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर.
- ८) संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प,
- ९) संगणक समन्वयक,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई
- १०) निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई

आदिम जमाती संवर्धन व विकास कार्यक्रम सन २०१६-१७ या वर्षातील योजनेच्या मार्गदर्शक सुचना																																												
१	योजनेचे नांव	Providing Assistance for Vegetable Sell Mobile Van and temporary Shelter																																										
२	लाभार्थी/युनिट संख्या	४२ आदिवासी भाजीपाला उत्पादक शेतकरी गट																																										
३	योजनेचे प्रस्तावित लाभ क्षेत्र	अपर आयुक्त ,आदिवासी विकास, नाशिक कार्यक्षेत्रातील - ०३ गट अपर आयुक्त,आदिवासी विकास,ठाणे कार्यक्षेत्रातील - १९ गट अपर आयुक्त,आदिवासी विकास, अमरावती कार्यक्षेत्रातील - ०८ गट अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नागपूर कार्यक्षेत्रातील - १२ गट लक्षांकामध्ये आवश्यकतेनुसार बदल करण्याचे अधिकार आयुक्त, आदिवासी विकास,नाशिक यांना असतील.																																										
४	वित्तीय तरतूद	५.५० लक्ष प्रति गट x ३२ गट = १७६.०० लाख ०१.०० लक्ष रु = योजनेच्या पर्यवेक्षणासाठी एकुण वित्तीय तरतूद = १७७ लाख																																										
५	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे सविस्तर अंदाजपत्रक	<div>प्रती आदिवासी भाजीपाला उत्पादक शेतकरी गट खर्च-</div> <table><tr><th>क्र</th><th>खर्चाची बाब</th><th>दर</th><th>खर्च</th></tr><tr><td>१</td><td>हलके मालवाहतुक वाहन (LMV)</td><td>०४,८०,०००/- x १</td><td>०४,८०,००० /-</td></tr><tr><td>२</td><td>वाहनाचे शटर</td><td>२०,०००/- x १</td><td>२०,०००/-</td></tr><tr><td>३</td><td>रॅक्स (वाहनातील आतील रचन</td><td>२०,०००/- x १</td><td>२०,०००/-</td></tr><tr><td>४</td><td>वजनकाटा</td><td>३,००० /- x १</td><td>३,००० /-</td></tr><tr><td>५</td><td>प्लॅस्टिक्स क्रेट्स</td><td>५०० /- x १०</td><td>५,००० /-</td></tr><tr><td>६</td><td>बिलींग मशिन</td><td>२००० /- x १</td><td>२,००० /-</td></tr><tr><td>७</td><td>प्रती गट प्रशिक्षण</td><td>१५,०००/- x १</td><td>१५,०००/-</td></tr><tr><td>८</td><td>टेन्ट</td><td>५०० /- x १</td><td>५,००० /-</td></tr><tr><td></td><td>एकुण</td><td></td><td>०५.५० लक्ष</td></tr></table> <div>नमुद आर्थिक मर्यादेच्या वर खर्च आल्यास सदर खर्च निवडलेल्या आदिवासी शेतकी उत्पादक गटांनी करावा.</div>			क्र	खर्चाची बाब	दर	खर्च	१	हलके मालवाहतुक वाहन (LMV)	०४,८०,०००/- x १	०४,८०,००० /-	२	वाहनाचे शटर	२०,०००/- x १	२०,०००/-	३	रॅक्स (वाहनातील आतील रचन	२०,०००/- x १	२०,०००/-	४	वजनकाटा	३,००० /- x १	३,००० /-	५	प्लॅस्टिक्स क्रेट्स	५०० /- x १०	५,००० /-	६	बिलींग मशिन	२००० /- x १	२,००० /-	७	प्रती गट प्रशिक्षण	१५,०००/- x १	१५,०००/-	८	टेन्ट	५०० /- x १	५,००० /-		एकुण		०५.५० लक्ष
क्र	खर्चाची बाब	दर	खर्च																																									
१	हलके मालवाहतुक वाहन (LMV)	०४,८०,०००/- x १	०४,८०,००० /-																																									
२	वाहनाचे शटर	२०,०००/- x १	२०,०००/-																																									
३	रॅक्स (वाहनातील आतील रचन	२०,०००/- x १	२०,०००/-																																									
४	वजनकाटा	३,००० /- x १	३,००० /-																																									
५	प्लॅस्टिक्स क्रेट्स	५०० /- x १०	५,००० /-																																									
६	बिलींग मशिन	२००० /- x १	२,००० /-																																									
७	प्रती गट प्रशिक्षण	१५,०००/- x १	१५,०००/-																																									
८	टेन्ट	५०० /- x १	५,००० /-																																									
	एकुण		०५.५० लक्ष																																									
६	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी.एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प व लाभार्थी गट.																																										
७	नियंत्रक अधिकारी	आयुक्त, आदिवासी विकास,नाशिक																																										

८	योजनेचा उद्देश	<p>१. आदिवासी भाजीपाला उत्पादक गटाला रोजगाराचा नवीन पर्याय उपलब्ध करून देवून त्यांचे उत्पन्न वाढविणे.</p> <p>२. आदिवासी भाजीपाला उत्पादक गटामार्फत त्यांनी संकलित केलेला भाजीपाला प्रत्यक्ष ग्राहकापर्यंत Vegetable Sell Mobile Van मार्फत पुरवठा करणे.</p> <p>३. उत्पादक ते ग्राहक यामधील मध्यस्थांची संख्या कमी करणे</p> <p>४. विपणन व्यवस्था बळकट करणे.</p>
९	योजना राबविण्याची कार्यपद्धती	<p>१.प्रकल्प अधिकारी वर्तमानपत्रात जाहिरात देवून आदिवासी भाजीपाला उत्पादक गटाकडून प्रस्ताव अर्ज मागवतील.</p> <p>२.प्राप्त झालेल्या अर्जांची छाननी योजनेच्या अटी व शर्तीनुसार प्रकल्प अधिकारी करतील व त्यानुसार त्यांची यादी तयार करून प्रकल्प कार्यालयाच्या नोटीस बोर्डवर प्रसारित करतील .</p> <p>३. प्रकल्प अधिकारी यांनी सक्षम भाजीपाला उत्पादक गटांची निवड खालील समिती मार्फत करावी.</p> <p>अ.प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास,प्रकल्प- अध्यक्ष</p> <p>ब.प्रकल्प संचालक(आत्मा)-सदस्य</p> <p>क.तालुका कृषि अधिकारी (कोणतेही १)-सदस्य</p> <p>ड.महा.राज्य कृषि पणन मंडळाचा प्रतिनिधी -सदस्य</p> <p>इ.सहा.प्रकल्प अधिकारी(केंद्रीय योजना)-सदस्य सचिव</p> <p>४.भाजीपाला उत्पादक गट नोंदणीकृत असावा</p> <p>५. सक्षम भाजीपाला उत्पादक गटाची गरज व आवश्यकता तपासून त्यांना प्रथम प्राधान्य द्यावे.</p> <p>६.निवड झालेल्या भाजीपाला उत्पादक विक्री दालन तसेच फिरते विक्री केंद्र या व्यवस्थेद्वारे थेट ग्राहकापर्यंत विक्री करेल</p> <p>७. प्रकल्प अधिकारी निवड झालेल्या बचत गटातील सभासदांना हार्दिकल्वर ट्रेनिंग सेंटर ,तळेगाव दाभाडे ,पुणे येथे प्रशिक्षणास पाठवतील</p> <p>८.भाजीपाला उत्पादक गटातील किमान ७५ टक्के शेतकरी भाजीपाला उत्पादक असावेत</p> <p>९. बचत गटातील सर्व शेतकरी आदिम जमातीमधील असावेत .</p> <p>१०.महिला बचत गट,परित्यक्ता/विधवा स्त्रियांना प्राधान्य.</p>
१०	निधी वितरणाचे टप्पे	<p>१. योजनेचा निधी आयुक्त,आदिवासी विकास ,नाशिक हे अपर आयुक्तांमार्फत संबंधित प्रकल्प अधिका-यांना वितरित करतील</p> <p>२.प्रकल्प अधिकारी यांनी निवड झालेल्या संबंधित भाजीपाला उत्पादक गटांच्या बँक खात्यावर DBT द्वारे प्रथम ५० टक्के निधी वाहन खरेदीसाठी इतर अनुषंगिक वस्तूसाठी अदा करतील व Vegetable Sell Mobile Van तयार झाल्यानंतर व प्रकल्प कार्यालयाकडून मोका तपासणी झाल्यानंतर उर्वरित निधी वितरित करतील .</p>

११	योजनेच्या अटी व शर्ती	<p>१. Vegetable Sell Mobile Van वापर भाजीपाला विक्री करण्याकरिताच करावा.</p> <p>२. Vegetable Sell Mobile Van चा वापर न करता परस्पर विक्री न करणेबाबतचे संबंधित फर्म / यांचेकडून रजिस्टर शपथ पत्र / करारनामा रु. १००/- चे स्टॅम्प पेपरवर करून घेण्यात यावा .</p> <p>३. आर. टि. ओ. कडे या वाहनांची नोंदणी प्रकल्प कार्यालयाच्या नावाने करण्यात यावी.</p> <p>४. या गाडीचा वापर भाजीपाला विक्री व्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही कारणासाठी होणार नाही याची दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांची असेल.</p> <p>५. गाडीवर आदिवासी विकास विभागांतर्गत अर्थसहाय्य “थेट भाजीपाला विक्री प्रकल्प ” असा ठळक अक्षरातील मजकूर लोगो सह पेंट करून घ्यावा.</p> <p>६. वाहनाचे फॅब्रीकेशनस, बास्केट्स, रॅक्स, दरवाजे इत्यादीची रचना RTO मान्यतेप्रमाणे करावी .त्यामध्ये किमान १००० किलो भाजीपाला बसेल इतकी जागा असावी .</p> <p>७. भाजीपाला उत्पादक गटातील सर्व सदस्य आदिम जमातीचे असतील.</p> <p>८. प्रकल्प अधिकारी हे योजनेचा त्रैमासिक प्रगती अहवाल अपर आयुक्तां मार्फत आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना सादर करतील</p> <p>९. राबविण्यात आलेल्या प्रकल्पाची संबंधित यशोगाथा प्रकल्प अधिकारी तयार करतील</p> <p>१०. सदर योजनेसाठी मंजूर लक्षांकाप्रमाणे पात्र बचतगट न मिळाल्यास लक्षांक वर्ग करणे अथवा कमी करणे याबाबतचे अधिकार आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना राहतील.</p>
१२	भाजीपाला खरेदी करण्याची कार्यपद्धती, रचना व प्रक्रिया याबाबतची माहिती	<p>अ) ज्या ठिकाणी आदिवासी भाजीपाला उत्पादक गट असतील त्या ठिकाणी त्यांचे प्रस्ताव प्रकल्प अधिकारी यांनी मागवावेत तसेच ज्या क्षेत्रात आदिवासी गट स्थापन झाले नसल्यास त्या ठिकाणी प्रकल्प संचालक आत्मा यांच्या साहाय्याने गट स्थापन करावेत. (यासाठी जिल्हा व तालुका स्तरावरील आत्मा यंत्रणेची मदत घ्यावी.)</p> <p>ब) Vegetable Sell Mobile Van या योजनेचा लाभ घेणा-या गटांनी भाजीपाला खरेदी आपल्या गटातील शेतक-यांकडून किंवा इतर शेतक-यांकडून सुध्दा भाजीपाला खरेदी करावा व तो शहराच्या ठिकाणी व मोठ्या गावात किंवा आठवडी बाजार येथे विक्री करण्यात यावा. यासाठी आदिवासी शेतकरी गटातील किमान ३ सदस्यांनी भाजीपाला खरेदीची जबाबदारी घ्यावी.</p> <p>क) ज्या ठिकाणी भाजीपाला उत्पादक गट हे पुर्ण क्षमतेने Vegetable Sell Mobile Van चालवू शकणार नाही मात्र त्याच्याकडे भाजीपाला विकण्याची इच्छा असल्यास अशा गटांनी ॲग्रीगेटर्सच्या (मध्यस्थीच्या) मदतीने भाजीपाला विक्री करण्यात यावी. यासाठी ॲग्रीगेटर्स व भाजीपाला उत्पादक गट दोन्ही पक्षाने आपआपसात करारनामा करण्यात यावा. तसेच ॲग्रीगेटर्सला भाजीपाला उत्पादक गटाकडून भाजीपाला योग्य दराने खरेदी करणे बंधनकारक असेल.</p> <p>ड) शेतकरी ते ग्राहक यांच्या दरम्यान मध्यस्थ्यांची संख्या कमी करण्याच्या दृष्टिने</p>

		<p>ऑग्रीगेटर्सची भूमिका महत्वाची आहे. ऑग्रीगेटर्स म्हणजे अशी व्यक्ति/संस्था जी शेतकरी गटाकडील उत्पादित भाजीपाला संकलित करेल व या मालाची प्रतवारी व पॅकिंग करून Vegetable Sell Mobile Van या व्यवस्थेद्वारे थेट ग्राहकांपर्यंत विक्री करेल.</p> <p>इ) अथवा इतर भाजीपाला उत्पादक गट निवडलेल्या आदिवासी गटाकडून भाजीपाला खरेदी करून विक्री करण्यास तयार असल्यास त्याप्रमाणे दोन्ही पक्ष करारनामा करून कार्यन्वीत करतील.</p> <p>ई) भाजीपाला खरेदी करण्याची कार्यपद्धती खालीलप्रमाणे असेल</p> <p>भाजीपाला उत्पादक शेतकरी (यामध्ये इतर भाजीपाला उत्पादक शेतकरी सुध्दा असतील)</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>१.भाजीपाला उत्पादक गट २.बाजार समिती ३.मुक्त बाजार</p> <p>४.ऑग्रीगेटर्स (लागू असल्यास) ५.आठवडी बाजार ६.शहराच्या ठिकाणी ७.मोठ्या गावात</p> <p style="text-align: center;">↓ ↓ ↓</p> <p style="text-align: center;">ग्राहक ग्राहक ग्राहक</p>
१३	वाहन खरेदी व त्याच्या मालकीबाबत	<p>भाजीपाला उत्पादक गट व सुरुवातीस वाहन खरेदीची नोंदणी प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्रकल्प यांचे नावे असेल व R.T.O ची नोंदणी शुल्क प्रकल्प अधिकारी मार्फत प्रतिपुर्ती होईल. योजना कालावधीत व योजना संपल्यानंतरही वाहनांची संपूर्ण मालकी संबंधित प्रकल्प अधिकारी, ए आ वि प्रकल्प यांची राहिल. भाजीपाला उत्पादकगट व प्रकल्प अधिकारी या मध्ये योजना अंमलबजावणी व कार्यान्वयन साठी योजनेच्या अटीशर्ती क्र.११ नुसार नमूद करून करारनामा करण्यांत येईल.</p>
१४	योजनेचा कालावधी	५ वर्षासाठी
१५	योजनेचे सनियंत्रण व मुल्यमापन	<p>१.सदर योजनेचे सनियंत्रण व पर्यवेक्षण प्रकल्प अधिकारी हे सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी/आदिवासी विकास निरीक्षक/महाराष्ट्र राज्य आदिवासी विकास सहयोगी यांच्यामार्फत करतील.</p> <p>२.सदर योजनेचे बाह्य स्रोताद्वारे सनियंत्रण व मुल्यामापन करण्याचे अधिकार आयुक्त,आदिवासी विकास,नाशिक यांना राहतील.</p> <p>३.सदर योजनेच्या प्रगतीबाबतचा प्रगती अहवाल वेळोवेळी शासनास सादर करणे बंधनकारक राहिल .</p> <p>४.सदर योजनेची अंमलबजावणी करताना चलचित्र (video) व छायाचित्रे काढावीत व योजनेची अंमलबजावणी पुर्ण झाल्यानंतर योजनेचा फलनिष्पत्ती अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करण्याची जबाबदारी प्रकल्प अधिकारी व अंमलबजावणी यंत्रणा यांची राहिल तसेच लाभार्थ्यांची यादी व Geo-tagged photographs हे www.stcmis.gov.in/smis या वेबसाईट वर व CAS पोर्टलवर अपलोड करण्याची जबाबदारी प्रकल्प अधिकारी यांची राहिल.</p>

१६	Vegetable Sell Mobile Van and temporary Shelter प्रस्तावित छायाचित्र	
----	---	--